

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

*JEL KOD: 10-I20 *** ID:345 K:171*

<http://www.akademikbakis.org>

ÜNİVERSİTEYE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERDEN AİLELERİN BEKLENTİLERİNİN ÖĞRENCİLERE ETKİSİ: AMASYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ

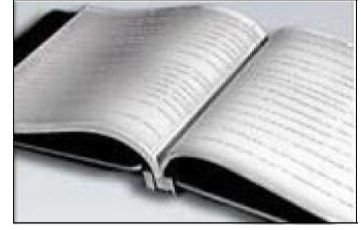
İlker KÖSTERELİOĞLU¹, Meltem AKINKÖSTERELİOĞLU², Hale YETİM³
¹⁻²⁻³Amasya Üniversitesi. Eğitim Fakültesi

Özet: Bu araştırmada Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesini kazanan üniversite öğrencilerinin ailelerinin kendilerinden beklentileri ve bu beklentilerin onlarda oluşturduğu olumlu ve olumsuz etkilerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma 2012 – 2013 eğitim öğretim yılında güz döneminde birinci sınıflarda çeşitli branşlarda öğrenim gören 207 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada veriler öğrencilere yöneltilen üç açık uçlu soru ile toplanmıştır. Araştırmada elde edilen nitel veriler betimsel ve içerik analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Araştırmada ailelerin öğrencilerden sırasıyla en fazla arkadaş seçimine dikkat edilmesi, derslere çalışılması, kimseye güvenilmemesi, çevreye dikkat edilmesi ve arkadaşlarla iyi geçinilmesi şeklinde beklentilerinin olduğu bulgularına erişilmiştir. Bunun yanında dikkati çeken bir diğer saptama ise ailelerin öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımları ve kendilerini geliştirmelerine ilişkin beklentilerinin çok fazla vurgulanmadığıdır. Araştırmaya katılan öğrenciler ailelerin beklentilerinin; arkadaş seçiminde özen gösterme, derslere çalışma isteğinin artması, öğrencilerin kendilerine güvenmeleri, diğer taraftan kendilerini güvende hissetmeleri, sorumluluk bilinci ve önemsenmekten dolayı mutlu olmak gibi olumlu yansımaları olduğunu ifade etmektedirler. Bunun yanında bazı öğrencilerde ise bu beklentiler özellikle insanlara ve çevreye karşı güvensizlik, ön yargı ve şüpheli bir tutum geliştirdiğini, ayrıca derslerde başarısız olmanın yarattığı korku, stres, gerginlik, insanlarla iletişime geçmede tedirginlik ve karamsarlık gibi olumsuz durumlar oluşturduğunu saptanmıştır. Bu çalışma ile öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin adaylarının yetiştiği toplumsal çevrenin tanımlanması ve ailelerin üniversiteye ilişkin tutum ve bakış açılarına ilişkin olarak alan yazınına katkı sağlandığı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Üniversite, Aile, Aile Beklentileri, Eğitim, Toplum, Öğrenci

EFFECTS OF PARENTAL EXPECTATIONS ABOUT THEIR OFFSPRING THAT START UNIVERSITY: AMASYA UNIVERSITY FACULTY OF EDUCATION SAMPLE

Abstract: Current study aimed to present parental expectations from university students who were accepted into Amasya University Faculty of Education. The study was conducted on 207 students from different majors in their first years of the falls semester of 2012-2013 academic year. Data were collected from students with three open ended questions. Qualitative data obtained in the study were analyzed with descriptive and content analyses. Findings regarding parental expectations include paying attention to selecting friends studying, mistrusting others, being careful about the environment and getting along with friends respectively. Another finding is related to lack of emphasis on expectations regarding participation in social activities and self-development. Participating students express that parental expectations are reflected positively in their lives and contribute to increased consideration while selecting friends, increased desire to study, self-confidence, feeling

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

of safety, sense of responsibility and feelings of happiness due to the attention they receive from parents. However, various negative outcomes were also experienced by some students such as lack of confidence towards people and to environment, bias and attitudes of suspicion, fear of failure at classes, stress, anxiety, restlessness in communicating with others and pessimism. It is believed that current study contributes to literature regarding the identification of social environments where teacher candidates are raised and attitudes and views of parents about university.

Key Words: University, Family, Family Expectations, Education, Society, Student

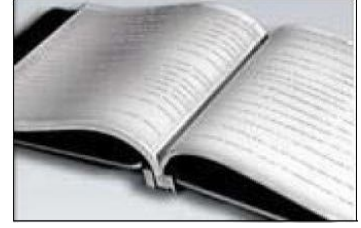
I.GİRİŞ

Biyolojik, kültürel ve sosyal bir varlık olan insan doğumundan itibaren başka insanlara gereksinim duymakta ve yaşamının sonuna kadar da o insanlarla hayatını devam ettirmektedir. Bu bağlamda insanın toplumsal yaşamdan uzak olması düşünülemez. Toplum içinde yaşayan bireyin toplumsallaştırılması önemlidir ve bu görev topluma verilmiştir. Her toplum bireylerini toplumsallaştırmaya ihtiyaç duymaktadır. Toplumsallaşma, genel olarak toplumun sahip olduğu gelenek, görenek, örf ve adetleri, değerleri kısaca barındırdığı kültürün bireylere kazandırılması ve böylece bireyin içinde yaşadığı toplumla uyumlu hale gelmesini ifade etmektedir (Hoşgörür,2011).Bireyin toplumsallaşmasında çeşitli dinamikler etkili olmaktadır. Bunlardan en önemlisi hiç şüphesiz bireyin doğumundan itibaren ilk sosyalleştiği kurum olan ailedir.

Aile; içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını kültürünü, gelenek ve göreneklerini yansıtan, ayrıca kendi içinde özel bir düzeni olan, çevresiyle iletişimde bulunan anne, baba ve çocuklardan oluşan

bir kurumdur (Yenilmez, 2012). Taylan (2009)'a göre ise aile evlilik ile başlayan, kan bağı, akrabalık ve sosyal bağlarla birbirine bağlanan, rol ve statüler aracılığıyla konumlanan sosyal bir grup olarak görülmektedir. Çocuğun gelişiminde, sosyal deneyimlerin kazanılmasında, doğru ve yanlış öğrenmesinde, cinsel kimliğini kazanmasında, davranışlarını kontrol etmesinde, ailenin rolü çok büyüktür. Ailede anne ve babanın hem bir birlerine hem de çocuklarına karşı gerek sosyal gerekse yasalarla da belirlenen görev ve sorumlulukları vardır (Yenilmez, 2012). Aile gündelik hayatta kullandığımız ve toplu halde yaşamın gereği olarak kazandığımız sosyal rollerin benimsendiği ilk ortamdır. Bu nedenle de çocuğun kişiliğinin oluşumunda aile, insanlarla olan ilişkilerinin düzenlenmesi, kendine ve

dünyaya tavır alış, kısacası topluma uyum sağlayabilmesi ve sağlıklı bir sosyalleşme gerçekleştirebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Yeşildağ, 2010).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-120 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Aile; gelenekleri konusunda daha önce kendi ailesinden görerek öğrendikleri ile çocuğu üzerinde etkide bulunmakta ve çocuğunu ailenin yetiştirme düzenine göre yetiştirmektedir. Bu açıdan her ailenin çocuk yetiştirmedeki eğitim ortamının birbirinden farklı olduğu söylenebilir (Hoşgörür, 2011). Ancak aileler arasında farklılıklar olsa da değişmeyen tek şey her bireyin ilk olarak içinde bulunduğu ailede toplumsallaşması gerçeğidir. Toplumsallaşma sürecinde çocuk; özdeşleşme, örnek alma, pekiştirme ve öğrenme yoluyla kişiliğini geliştirmektedir. Diğer bir ifadeyle ebeveyn ile çocuk arasındaki bu etkileşim, ailenin gerçekleştirdiği eğitimi ifade etmektedir. Bu bağlamda, ailenin içinde bulunduğu toplumun kültürü, ailenin çocuk yetiştirme eğiliminde son derece belirleyici olmaktadır (Aslan ve Cansever, 2007).

Aile, form olarak farklı toplumlarda benzer özellikleri taşısa da din, ekonomi, ekolojik sistem, ideoloji, demografik yapı, siyasal yapı, tarihi ve kültürel belirleyiciler gibi unsurlardan etkilenmektedir. Bu bağlamda Türk ailesinden bahsederken toplumsal yapının dinamiklerini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir (BASAGM.,2010). Buna göre her toplum içinde bulunduğu yerel özelliklerden ve kültürden etkilenerek kendine özgü bir şekil almaktadır. Örneğin Kağıtçıbaşı (2002) batılı toplumlarda bağımsız bireylerin yetiştirilmesi amaçlanırken, Türk toplumunda bireylerin daha çok bağımlı bireyler olarak yetiştirildiğini öne sürmektedir. Sosyal dinamikler olarak da

adlandırılan bu unsurlar aynı toplum içerisinde yaşayan ailelerde de yerel özelliklere bağlı olarak kısmen farklılaşabilmektedir. Buradan hareketle üniversite öğrencilerinin ailelerinin çocuklarını üniversiteye gönderirken onlardan beklentileri ve beklentilerinin öğrenciler üzerindeki etkilerinin ortaya konulması bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

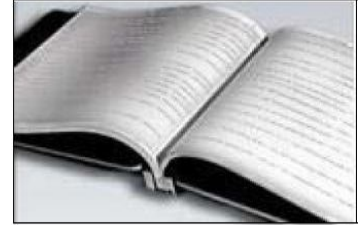
1-Ailelerin çocuklarını üniversiteye gönderirken öğrencilerden beklentileri nedir?

2-Ailelerin beklentilerinin öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir?

1.1. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ailelerin çocuklarından beklentilerinin belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin beklentilerden nasıl etkilendiği ve geleceğe ilişkin bir birey olarak kendilerini geliştirmeleri yönünde nasıl etkilendikleri konusunda daha derinlemesine veriler sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan ailelerin çocuk yetiştirmedeki tutumları konusunda veri sağlaması beklenmektedir. Yine ailelerin üniversite eğitime bakışları konusundaki algılarının belirlenmesinde katkı sunmakla birlikte öğretmenlik mesleğini seçen öğrencilerin beslendiği toplumsal değişkenlerin neler olduğu konusunda da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 *** ID:345 K:171

<http://www.akademikbakis.org>

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelinde olup araştırmanın deseni, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi ile hazırlanmıştır. Bu çalışmada duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmış ve ilgili durumdan nasıl etkilendiklerinin belirlenmesine

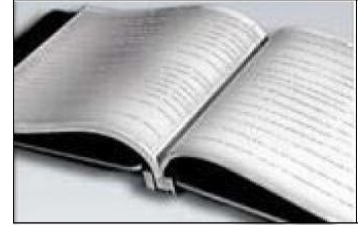
çalışılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 77).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırma 2012–2013 öğretim yılında Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde birinci sınıf olup farklı branşlarda öğrenim gören 207 öğrenci ile yürütülmüştür.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Veriler

		f	%			f	%
Ekonomik durum algısı	Çok düşük	4	2	Anne eğitim düzeyi	Okumaz yazmaz	31	15
	Düşük	18	9		İlkokul	121	58
	Orta	178	85		Ortaokul	34	16
	Yüksek	7	4		Lise	14	7
	Çok yüksek	0	0		Üniversite	7	4
	Toplam	207	100		Toplam	207	100
Baba eğitim düzeyi	Okumaz yazmaz	8	4	Beklenti belirten kişiler	Anne	119	38
	İlkokul	99	48		Baba	102	32
	Ortaokul	41	20		Dayı	6	2
	Lise	38	18		Amca	10	3
	Üniversite	21	10		Öğretmenler	4	1
	Toplam	207	100		Toplam	316	100
Ailenin yaşadığı coğrafi bölge	Ege	16	7	Teyze	8	2	
	Akdeniz	27	13	Erkek kardeş	3	1	
	Marmara	35	17	Anneanne	6	2	
	İç Anadolu	47	23	Abi	18	6	
	G.D Anadolu	11	5	Abla	20	6	
	Karadeniz	61	30	Hala	7	2	
	D. Anadolu	8	4	Kuzen	2	1	
Yurt dışı	2	1	Babaanne	6	2		
	Toplam	207	100		Toplam	316	100
Cinsiyet	Erkek	70	34	Dede	5	2	
	Kız	137	66				

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Toplam 207 100

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin ekonomik durumlarına ilişkin algıları incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun (%85) orta düzeyde algılarının olduğu görülmektedir. Öğrenciler anne eğitim durumu açısından en fazla ilkokul mezunu (%58) olduğu görülmektedir. Diğer taraftan okumaz yazma olanların oranı %15 iken ortaokul mezunu olanlar %16'dır. Dikkat çeken bir nokta ise üniversite mezunun oranının %4 olup bu oranın çok düşük olduğudur. Öğrencilerin baba eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde anne eğitim düzeyine benzer bir yapı göstermekle birlikte daha üst düzeyde bir eğitim dağılımı görülmektedir. Buna göre ilkokul mezunu olan babaların oranı %48 iken, bu grubu ortaokul mezunu (%20) ve lise mezunu (%18) oranlarıyla izlemektedir. Babaların üniversite eğitimi açısından oranı %10'dur. Öğrencilerin üniversiteye başlamasıyla birlikte onlara kimlerin beklentilerini ifade ettiği yönünde iletişime geçenlerle ilgili olarak görüşleri incelendiğinde ise; anne (%38), baba (%32), abi (%6) ve abla (%6) olmak üzere aile bireyleri en önde yer aldıkları görülmektedir. Bunun yanı sıra aile bireyleri dışında çok az frekans almakla beraber komşu ve öğretmenlerin de bu konuda öğrencilerle etkileşime geçtikleri görülmektedir. Öğrencilerin yaşadıkları coğrafi bölge açısından incelendiğinde dağılımın Karadeniz (%30), İç Anadolu (%23), Marmara (17), Ege (%7), Akdeniz (%13), Doğu Anadolu (%4) ve Güneydoğu Anadolu (%5) şeklinde

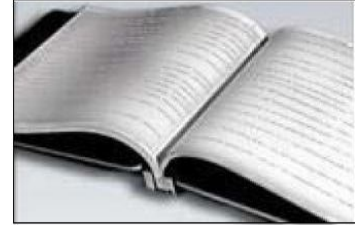
dağılım göstermekle birlikte yurt dışında yaşayıp üniversitede öğrenim gören öğrencilerin oranı (%2)'dir. Araştırmaya katılan öğrenciler cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde %34'ünün erkek ve %66'sının kız olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırma verileri; hazırlanan soru formu ile elde edilmiştir. Veri toplama aracında üç açık uçlu soru bulunmaktadır. Öğrencilerden üniversiteyi kazanmayla birlikte ailelerin kendilerinden beklentilerinin neler olduğunu ve bu beklentilerinin olumlu ya da olumsuz yönde onları nasıl etkilediği konusunda görüşlerini yazmaları istenmiştir. Veri toplama aracı öğrencilere dağıtılmış ve gönüllü olarak araştırmaya katılmak isteyen öğrencilerden yazılı görüşlerini ertesi gün teslim etmeleri istenmiştir. Böylece araştırma konusunda gönüllülük esasına dayalı olarak ve çalışma grubuna özgü derinlemesine bilgiler elde edilmiştir.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmacılar araştırdıkları olguyu olduğu biçimiyle ortaya koymayı amaçlamışlardır. Elde edilen veriler ayrıntılı biçimde yazılı olarak rapor edilmiştir. Öğrencilerin görüşleri araştırmanın alt problemi sırasınca öncelikle cümle düzeyinde analiz edilmiş olup yüzde ve frekans değerleri saptanmıştır. Sonrasında öğrenci görüşleri ile doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Araştırma verileri üç araştırmacı tarafından birlikte analiz edilmiş olup dördüncü bir araştırmacı tarafından elde edilen verilerin frekans değerlerinin uygunluğu karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada %98 düzeyinde bir uyumun olduğu saptanmış olup öğrencilerin görüşlerini betimlemede veri kaybının olmadığı ifade edilebilir. Özellikle veri toplama ve analizinde izlenen sürecin araştırmacılar tarafından olabildiğince ayrıntılı olarak açıklanmasına özen gösterilmiştir. verilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşlerinden yapılan alıntılar, tırnak içinde verilmiş ve görüşmenin hangi öğrenciye ait olduğu belirtilmiştir. Aşağıda örnek açıklamada verildiği şekliyle veriler kodlanmış ve sunulmuştur.

Örnek: Ö59 (59 nolu öğrenci)
“Derslerime çok çalışıp bir öğretmen olmamı ve çocukluk hayalimin büyük bir

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Ailelerin öğrencilerden beklentilerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Araştırmada veriler gönüllülük ilkesi temele alınarak sağlanmış olup elde edilen veriler doğrudan alıntılarla desteklenerek nesnel olarak ifade edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

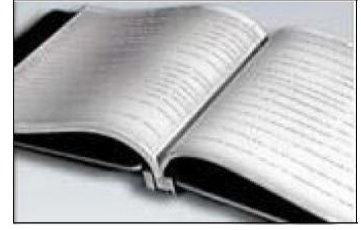
Verilerin analizinde analiz birimi olarak cümle düzeyinde yapılar temel alınmıştır. Oluşan her bir cümle maddesi frekans ve yüzde değerleri kullanılarak sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının her birine ayrı kod kısmını gerçekleştirdiğimi ve devamını getirmem gerektiğini belirttiler”

3. BULGULAR

Bu bölümde öğrencilerin ailelerinin kendilerinden beklentileri ve bu beklentilerin öğrencilerde oluşturduğu olumlu ve olumsuz etkilere yönelik bulgular doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

Tablo 2: Öğrencilerin Ailelerin Kendilerinden Beklentilerine İlişkin Bulgular

No	Beklentiler	f	%
1	İyi arkadaş seçimi yapılması	167	22,4
2	Derslerine çalışılması ve önemsemesi	135	18,1
3	Kimseye güvenme ve sırrının söylenmemesi	66	8,9
4	Siyasi olaylardan ve söylemlerden uzak durması	36	4,9
5	Çevreye dikkat edilmesi yönündeki ifadeler	32	4,3
6	Çocuğa duyulan güveni ifade eden görüşler	31	4,2
7	Sosyal etkinliklere katılması	30	,4
8	Arkadaşlarla etkileşimde nelere dikkat edilmesi gerektiği ve iyi geçinmenin vurgulanması	30	,4
9	Derslere devam edilmesi ve devamsızlık yapılmaması	29	3,9
10	Geç saatlerde dışarıda bulunmama ve dışarı çıkmaması	26	3,5

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 *** ID:345 K:171

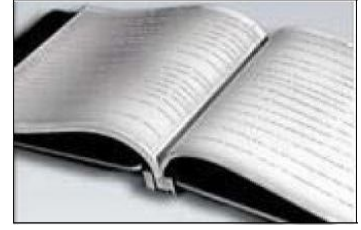
<http://www.akademikbakis.org>

11	Maddi konularda dikkatli olması ve parasını idareli kullanması	24	3,3
12	Beslenme, uyku, sağlığını koruması	23	3,1
13	Ailenin çocuğa maddi ve manevi desteğini belirtmesi	21	2,8
14	Sorumluluklarının bilincinde olunması ve ayaklarının üzerinde kalmayı öğrenilmesi	20	2,7
15	Kendisini geliştirmesi	17	2,3
16	Karşı cinsle ilişkilere yönelik beklentiler	12	1,6
17	Öğretim üyelerine saygı gösterilmesi	11	1,5
18	Kötü alışkanlıklar edinmemesi	10	1,3
19	Dini görevlerini yerine getirmesi	8	1,1
20	Kavga ortamından uzak durulması	6	0,8
21	Zamanı etkili kullanılması ve boşa geçirilmemesi	5	0,7
22	Çevre edinme ve çevrenin geliştirilmesi	3	0,4
23	Sosyal olmaması	2	0,3
Toplam		744	100

Tablo 2’de öğrencilerin ailelerinin üniversiteyi kazandıktan sonra kendilerinden beklentileri incelendiğinde ailelerin en çok üzerinde durdukları konunun arkadaş seçimi (%22,4) olduğu görülmektedir. Bu konuda görüş belirten öğrencilerden; Ö79 kendisine “*Arkadaş seçiminde çok dikkatli ol. Arkadaşlık ettiğin kişiler senin kişilik ve karakterini değiştirebilirler. Kendine kendin gibi adam seç. İyi niyetli hoş sohbetli, temiz yürekli, kötü alışkanlığı olmayan ve dinine bağlı kişiler seç.*” şeklinde beklentide bulunduğu belirtilmektedir. Aynı konuda Ö70 “*Kızım sen hiç tanımadığın bir şehirde hiç tanımadığın insanların içinde yaşayıp okuyacaksın. O yüzden arkadaş çevreni seçerken çok dikkatli olman lazım.*” ve Ö80 ise “*Arkadaş seçimini yaparken senin taşıyabileceğin onunda seni taşıyabileceği bir arkadaşın olmasına dikkat et.*” biçiminde

kendilerinden nasıl bir beklenti içinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Diğer taraftan öğrenci ailelerinin ikinci sırada önem verdikleri konunun derslere önem verilmesi (%18,1) olduğu görülmektedir. Yine aynı konuyla ilişkili olarak ailelerin öğrencilerden derslerine devam edilmesi ve devamsızlık yapılmamasına yönelik (%3,9) beklentileri olduğu belirtilmektedir. Derslere önem verilmesi konusunda ise; Ö64 düşüncesini “*Abim bana, ben okumayı çok istedim ama babam beni okutmadı. Hala içimde okuma isteği var o hiç sönmedi, çocukluğumdan beri dedi. Sana verilen bu fırsatı iyi değerlendir. Biz sana destek veriyoruz seni okutuyoruz sen de derslerine önem ver ve meslek sahibi ol.*” şeklinde belirtmektedir. Yine Ö99 ise “*Derslerime önem vermem konusunda, kendisinin okuyamadığı ve onun gibi olmamı istemediği*” şeklinde görüş belirtmiştir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Diğer bir öğrenci Ö70’de bu konuda “Sonuçta oraya okumaya gidiyorsun. Tabii ki sosyal ortamın olacak. Arkadaşlarıyla eğleneceksin ama önemli olan bunları yaparken derslerini aksatmamalısın.” şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. (Ö70)

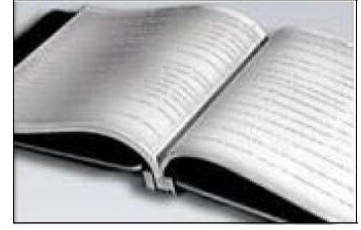
Ailelerin öğrencilere kimseye güvenmemeleri ve sırrını paylaşmaması bağlamında beklentilerinin (%8,9) düzeyinde olduğu saptanmıştır. Bu konuda Ö149 kendisine “Çevren olsun ama ilk aylarda mesafemi korumam gerektiğini söylediler” biçiminde ve Ö101 “Kimseye güvenme. İlk çevredekiler iyi görünürler sonradan canın acır.” olmak üzere ailelerinin beklentisini örneklemiştir.

Ailelerin diğer bir beklentileri ise (%4,9) düzeyinde olup öğrencilerin siyasi olaylardan ve söylemlerden uzak durmaları yönündeki beklentisidir. Siyasi konulara ilişkin olarak Ö95 “Üniversite hayatımda siyasi görüşlere fazla yoğunlaşmamak ve abartılı bir şekilde siyasi görüşlerimi dile getirmem” konusunda beklentileri bulunduğunu ifade etmektedir. Benzer biçimde Ö114’de kendisine “üniversitede partiler olur aman bulaşma, yürüyüşlere katılma hayatın kayar” şeklinde ailenin görüş belirttiğini ifade etmektedir.

Öğrencilerin ailelerinin kendilerine yönelik bir diğer beklentisi de çevrelerine dikkat etmeleri (%4,3) konusunda olmuştur. Öğrenciler bu maddede özellikle çevreden gelebilecek tehlikelere karşı öğrenciler

haberdar edilerek uyarılmaktadırlar. Bu konuda görüş belirten öğrencilerden Ö152 “Korktuğun bir durum ya da rahatsız olduğun bir durum olursa bağır. Çantandan biber gazını hiç çıkarma.” ve Ö154 “Taksiye sakın binme. Yurttaki odanın arkasına ayrıyetten kilit yaptır” şeklinde uyarıldıklarını belirtmektedirler.

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilere olumlu olarak yapılan telkinlerden birisi (%4,2) çocuğa duyulan güveni ifade eden ve diğerinin ise öğrencilerin (%4) sosyal etkinliklere katılımını destekler nitelikte görüşler olduğu görülmektedir. Ailelerin öğrencilere güvendiklerini belirttikleri konusunda Ö109 “Bizi düşünme. Biz sen kazandın diye çok mutluyuz. Ailemizde başka üniversite kazanan yok. Biz seninle gurur duyuyoruz.” ve Ö126’da “Beni bu zamana kadar utandırmadın, bundan sonra da utandırma. Bu sözü gerçekten hoşuma gitti. Şimdiye kadar güvenini boşa çıkarmadığımı anlamak ayrı bir özgüven yarattı.” şeklinde örneklemiştir. Diğer taraftan ailelerin öğrencilere sosyalleşmelerini destekleyecek faaliyetlere katılım konusunda daha düşük oranda beklentilerin olduğu görülmektedir. Bu konuda Ö61 “Sosyal faaliyetlere katılmamı söylediler. Sosyal biri olmam açısından.”, Ö113 “Babam futbol oynamamı ve gerekli sosyal etkinliklere katılmamı söyledi.” şeklinde iken Ö124’de “Ablamlar üniversitede aktif ol kulüplere katıl ve sosyalleşmemi tavsiye etti.” şeklinde görüş belirtmektedirler.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

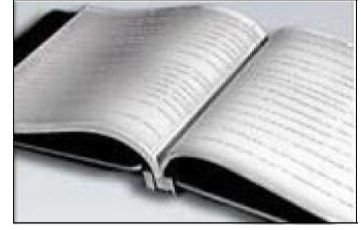
Ailelerin öğrencilere ilişkin bir diğer beklentilerinin arkadaşlarıyla etkileşimlerinde nelere dikkat edilmesi gerektiğinin vurgulandığı (%4) yönündeki beklentiler olmuştur. Araştırmaya katılan öğrenciler bu kapsamda arkadaşlarla etkileşimde sakın, tartışmadan uzak kalma, hoşgörülü olma, insanlarla iyi geçinme, paylaşımında bulunma gibi konulara dikkat edilmesine özen gösterilmesine değinmişlerdir. Bu konuda Ö65 “*Kimseyi dış görünüşüyle algılamamam gerektiğini söylediler. Kimseye etnik kimliği ie bakma, hiç sormadan herkesi kardeşin gibi gör taraf tutmamamı söylediler.*” olarak görüş belirtmiştir. Bu konuda Ö154 “*Okuldaki insanlarla görüş farklılıklarımız olabileceğini ve bundan dolayı tartışma çıkabileceğini, bu tartışmaları kısa kesmemi, hatta mümkünse hiç tartışmamamı söyledi*” şeklinde kendisine tembihte bulunulduğunu ifade etmektedir. Diğer bir örnekte ise Ö122’de “*Arkadaşlarıyla geçinmeye çalış. Sen sen ol küçük şeylerin hesabını hiçbir zaman yapma. Arkadaşlarına karşı saygılı ve düşünceli ol. Rahatsız edecek bir şeyler yapma*” şeklinde önerilerde bulunulduğunu ifade etmiştir.

Öğrenci ailelerinin çocuklarından bir diğer beklentilerinin ise kendilerinden ayrı olmalarından dolayı artık sorumluluklarının bilincinde olunması ve kendi ayaklarının üzerinde durmayı öğrenmesi (%2,7) gerektiği yönündedir. Bu konuda Ö54 “*Öz güven kazanıp kendimi daha güzel ifade edebilmeyi, kendi ayaklarımın üzerinde durup üstüme düşen*

sorumlulukları bilmem ve dikkat etmem gerektiğini söylediler.” şeklinde görüş belirtmekte iken Ö146 “*Başarılı bir öğrenci olabileceğimi söyledi. Benden çok güzel beklentileri olduğunu dile getirdi. Bir şehirde kendim yapayalnız kalacağımı bunların hepsini anlattı. Doğru ve yanlışa kendi başıma karar vereceğimi, kendi başıma bir birey olduğumu anlattı. Karşılaştığım zorlukları kendimin aşabileceğimi anlattı.*” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Ailelerin öğrencilere yönelik dikkat çeken bir diğer beklentilerinin ise erkek-kız arkadaşlığı konusunda bir arkadaşlık kurmalarına (%1,6) ilişkin beklentilerinin olmasıdır. Bu başlık altında dikkat çeken bir bulgu ise sadece bir öğrenci ailesinin öğrenciye kendisi için uygun bir eş seçmesi şeklinde görüş belirttiğidir. Bu konuda öğrencilerden Ö149 “*Hiç erkek arkadaşın olmasın.*” ve Ö173 “*Erkek arkadaş falan işleri bana ters biliyorsun sakın öyle bir şey yapma adam akıllı okulunu oku bitir gel dedi. Kaşını gözünü boyama, makyaj falan yapma dedi.*” olarak görüş belirtmişlerdir.

Ailelerin öğrencilerden bir diğer beklentisi ise dini görevleri yerine getirmesi (%1,1) hususudur. Bu konuda görüş belirten Ö79’un ailesi “*Oğlum hiçbir zaman Allah yolundan ayrılmama.*” ve Ö143’ün ailesinin de “*Kızım ilk önce Allaha sonra kendine emanetsin. Kim olduğunu nasıl yetiştirdiğini asla unutma. Namazını asla terk etme.*” şeklinde telkinlerde bulunulduğunu ifade etmişlerdir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 *** ID:345 K:171

<http://www.akademikbakis.org>

Araştırmada ilgi çeken diğer bir madde ise çok yaygın olmamakla birlikte öğrencilerden sosyal olmamaları (%0,3)

yönündeki beklentilerdir. Bu kapsamda ailelerden ikisinin öğrencilere sosyal olmaması yönünde beklentisinde buldukları saptanmıştır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular:

Ailelerin öğrencilerden beklentilerinin öğrenciler üzerindeki etkileri olumlu ve

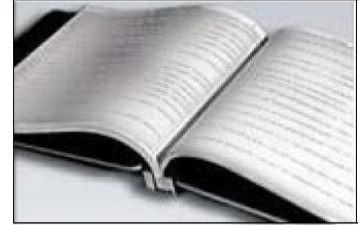
olumsuz etkiler bazında değerlendirilerek Tablo 3 ve Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 3: Ailelerin Beklentilerinin Öğrencilere Olumlu Etkileri

No	Olumlu Etkiler	f	%
1	Arkadaş seçiminde dikkatli olmamı sağladı	30	34
2	Derslere çalışma isteğimde artış oluşturdu.	16	18
3	Kendime güvenimi arttırdı.	9	10
4	İstekleri doğrultusunda davranışlar sergilemem gerektiğini düşündüm.	7	8
5	Paramı idareli kullanıyorum.	5	6
6	Ayaklarımın üzerinde durmam gerektiği bilinci oluştu.	4	5
7	Ailemin beni düşünmesi beni mutlu etti.	4	5
8	Kendimi güvende hissettim.	4	5
9	Okula uyumumu kolaylaştırdı.	2	2
10	Sorumluluk bilincim arttı.	2	2
11	Çevreme daha fazla dikkat etmemi sağladı.	2	2
12	Yaşama hazırladıklarına ilişkin inanç	1	1
13	İnsanları yargılamadan kabul etmemi sağladı.	1	1
14	Önemsenmek hoşuma gitti.	1	1
Toplam		88	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri analiz edildiğinde ailelerinin ve çevresindeki yakınlarının üniversite eğitimine başladıklarında kendilerinden beklentilerinin kendilerine ne gibi etkileri olduğu konusundaki görüşleri incelendiğinde öğrencilerin en çok kendilerini arkadaş seçimine dikkat etmede ve ders çalışma isteğinin artması konularında etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Arkadaş seçimi konusunda

Ö181 düşüncesini “Davranış olarak seçtiğim arkadaşlarımı kendimce uzun sınavlarla denedim ve kendime uygun olanları seçtim.” şeklinde görüş belirtirken Ö158 ise “Bu davranışları yaptığımda yani ailemi dinlediğimde olumsuzluklarla daha az karşılaştım. Arkadaş çevrem daha az ve güvenli olmasına dikkat ettiğim için arkadaşlarımdan zararı dokunan olmadı.” olarak düşüncesini belirtmiştir. Öğrencilerin ders çalışma konusunda ise

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Ö187 “*Ders çalışma isteğim gelmediğinde babamın okumam için beni buraya gönderdiği ve bu basit bir şey olmadığı için kendimi onlara karşı sorumlu hissedip dersin başına oturuyorum*” şeklinde belirtmektedir.

Öğrenciler üçüncü sırada ailelerin kendilerine yönelik bu beklentilerine ilişkin olarak kendilerini güvende hissetmesi ve özgüvenlerinin artmasına katkı sağladığına etki yaptığını düşünmektedirler. Bu konuda görüş belirten Ö1 “*Özgüven duygusu farklı bir yerde daha çok gelişiyor. Onların da benden emin olduğunu görmek daha çok azim kazandırdı.*” şeklinde kendisine olumlu yansımaları örneklemiştir. Aynı konuda Ö168 “*En azından kendime güvenim oldu. Korkmadan ne olduğumu, nereli olduğumu söyler oldum. Benimle dinimden yâda dilimden dolayı arkadaşlık kurmayan, uzaktan bakan insanlara üzülmedim.*” şeklinde görüş belirtirken Ö209 “*Onların öğütleri sayesinde kendime güvenim geldi, onları sayesinde çevremdekileri daha iyi analiz edip onları anlayabiliyorum. Herkesi kendim gibi sanma her insanın farklı karakter yapısı vardır. Senin için yanlış olan onlar için doğru olabilir demeleri insanları yargılamamayı öğretti bana.*” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Öğrencilerin ailelerin beklentilerinin kendilerine olumlu yansımalarına yönelik daha düşük frekanslarda olmak üzere ailenin isteğine göre hareket etmek, ayaklarının üzerinde durma bilincinin

oluşması, paranın yönetimi, mutluluk, okula uyum, sorumluluk duygusu ve önemsenme gibi duygusu gibi olumlu etkileri olduğunu ifade etmektedirler. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri şu şekilde örneklendirilebilir.

Ö117 “*Ailemi anlayan bir kişiyim bu yüzden uyarıda bulunurken neyi demek istediklerini anlıyorum. Üzerinde bir sorumluluk var bunun bilinci ile daha da çalışmam daha da bilgili ve kültürlü birisi olma ihtiyacı duyuyorum.*”

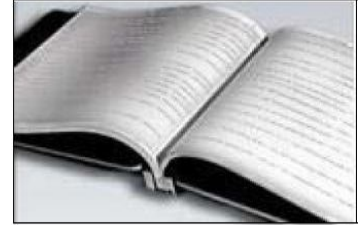
Ö176 “*Buraya alışmamı kolaylaştırdı çünkü onların tek ümidi benim okumam olduğu için ve bende bunu bildiğim için okula ve arkadaşlarıma uyum sağlamam kolaylaştı.*”

Ö171 “*Bizi önemseyip düşündüklerini görmek çok güzel. Biliyoruz bunu ama yine de daha fazla mutlu oluyorum.*”

Ö94 “*Mutlu oldum ilk başta çünkü ailemin beni önemsemesi, beni daima desteklemeleri her zaman arkamda olduklarını hissettirmeleri dünyanın en güzel şeyi. Beni hiçbir şeyden mahrum etmediler.*”

Ö137 “*Anneme ve babama çok bağlı olduğum için onları çok seviyorum. Ve bana vermiş oldukları bu öğütler onların beni çok önemseydiği ve beni çok sevdiğini gösteriyor.*”

Ö105 “*Bu öğütler bana bir şeyler yapmak zorunda olduğumun sinyalini verdi.*”

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-I20 *** ID:345 K:171

<http://www.akademikbakis.org>

Kendimi onlara karşı sorumlu olduğumu hissetmeye başladım. Bu da beni derslerime devam etmeye, ders çalışmaya ve bir an önce okulu bitirip mesleğe başlama düşüncesine sürükledi.”

fazla anlayamamıştım. Ama buraya geldiğimde her şeyin söyledikleri gibi olduğunu anladım ve anlattıkları her şeye uyduğumu ve bundan sonrada uyacağıma inanıyorum.”

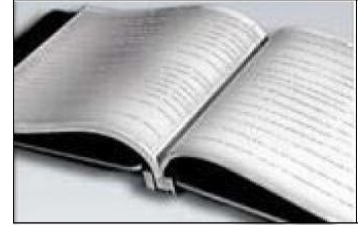
Ö150 “Ailemin söylediği her şeyi o anki heyecanıyla ne demek istediklerini pek

Tablo 4: Ailelerin Beklentilerinin Öğrencilere Olumsuz Etkileri

No	Olumlu Etkiler	f	%
1	İnsanlara karşı önyargılı, güvensiz ve şüpheli oldum.	12	27
2	Sürekli olması sıktı.	6	13
3	Derslerde başarısızlık korkusu ve baskısı oluştu.	4	8
4	Ailemin güvenini boşa çıkartma korkusu ve kuruntusu gelişti.	3	6
5	Özgüvenimi düşürdü	3	6
6	Dışarı çıkma konusunda çekingenlik ve tedirginlik oluştu.	3	6
7	Derslerden soğumama neden oldu.	2	4
8	Sosyal faaliyetlere katılmama tutumu gelişti.	2	4
9	Beklentileri karşılayamama korkusu oluştu	2	4
10	Stres yarattı	2	4
11	İletişim kurmada sınırlılık ve çekingenlik yarattı.	2	4
12	Aileye bağlılık ve özerk hareket edememe oluşturdu.	1	2
13	Kendi yaşamım hakkında kararların engellendiği düşüncesi oluştu	1	2
14	Kendimi suçluymuşum gibi hissettirdi.	1	2
15	Duyusal açıdan karamsarlık gelişti.	1	2
Toplam		45	100

Araştırmaya katılan öğrenciler ailelerin beklentilerinin kendilerine ilişkin ne gibi olumsuz etkileri olduğu konusunda en fazla insanlara karşı şüpheli, önyargılı ve güvensiz olmalarına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuda görüş belirten Ö153 düşüncesini “Olumsuz etkileri insanlara karşı ön yargılı oldum. Güvenemem gerektiğini yani bir ön yargı oluştu kafamda. Tek başıma

kaldığımda kendimi dirençsiz korunmaya muhtaç gibi hissettim.” şeklinde belirtirken Ö166 “Güvensizlik yarattı çevreye karşı. En basitinden karşı cinse hissedilen duygularda sana güveniyorum çevreye güvenmiyorum yanlış bir düşünce bence- yanlış bir uyarı-çünkü çevreye bakış açısını aşırı etkiliyor.” şeklinde belirtmiştir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Diğer taraftan öğrenciler ailelerinin kendilerine yönelik olan bu beklentilerinin derslerde başarısız olma korkusu, stres, özgüven düşüşü, çekingenlik, beklentileri karşılayamama korkusu, aileye bağlı olup özerk hareket edememe, suçluluk duygusu ve karamsarlık hissetme gibi olumsuz etkiler yarattığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri şu şekilde örneklendirilebilir.

Ö12 “*Dersler konusunda onlar baskı yapmasa da hani konuşma arasında araya sıkıştırılan derslerine de çalış, alttan ders bırakma gibi kelimeler bende psikolojik bir baskı oluşturuyor. Derslerimde başarılı olup olamayacağım düşüncesi sürekli beni rahatsız ediyor.*”

Ö60 “*Sürekli derslerine çalış denmesi derslere daha uzak bakmama derslerden soğumama sebep oldu.*”

Ö187 “*Eğlenirken kendimi suçluymuş gibi hissediyorum. Sanki eğlenmeye yada eğlenmek için para harcamaya hakkım yokmuş gibi düşünüyorum.*”

Ö134 “*Çok fazla sorumluluk yüklendiğimde omuzlarıma, acabalar da çoğalıyor bir an kafamda. Acaba dedikleri gibi yapabilir miyim, başarabilir miyim? olabilir mi? gibi sorular kurcalamaya başlıyor zihnimi. Bu da ben de stres moral bozukluğuna neden oluyor.*”

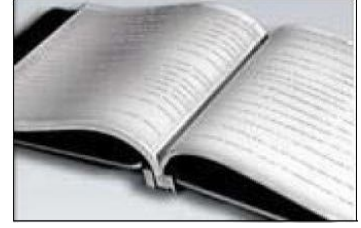
Ö68 “*İlk başta beni kırdı. Şunu yapma bunu yapma ben bunları zamanla kendim yaşayarak öğrenmek istiyorum. Bir sorunum olduğunda kendim*

halledemiyorum. Aileme danışıyorum ya da arkadaşlarıma ve bir şey yapacağım vakit korkarak başıma bir şey gelir mi? diye düşünüyorum. Eğer bir şey gelirse nasıl hesap veririm sorusu hep aklımda olumsuz yönleri de bunlar.”

IV. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Anne ve babanın esas sorumluluğu; çocuğa mutlu ve huzurlu bir aile ortamı yaratmaktır. Bu aile ortamı beraberinde ona iyiyi, doğruyu, güzeli, sabır ve hoşgörüyü hayata bakmayı barındırır. Ayrıca aile içinde yalnızca anne ve babanın görev ve sorumlukları yoktur. Çocuklar da yaş, cinsiyet, kişilik ve yetenekleri doğrultusunda görev almalıdır. Anne, baba ve çocuk ilişkileri, büyük ölçüde anne ve babanın çocuk yetiştirme tarzları ve çocuğa karşı tutumları ile şekillenir. Anne ve baba tutumları, çocuğun ailedeki ve toplumdaki yerin oluşmasında doğrudan etkilidir. Anne ve baba tutumlarının ayrıca çocukta temel karakteristik özelliklerin oluşmasında etkili faktör olduğu söylenebilir. Çocuk için kişiliğinin oluşumunda önemli rol oynayan ilk özdeşim modelleri anne ve babalardır (Yenilmez, 2012).

Ailenin çocuk yetiştirmede sahip olduğu model, aile üyelerinin kendi aralarında kurdukları iletişimde etkili olmaktadır. Ana-babanın çocuklarla etkileşimi çocuğun ailedeki yerini belirlemektedir. Ana-babanın çocukla kurdukları iletişimde kullandıkları tutum ve tavırlar çocuğun sosyal yaşama ilişkin elde edeceği kazanımlar üzerinde ilk örnekler

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-120 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

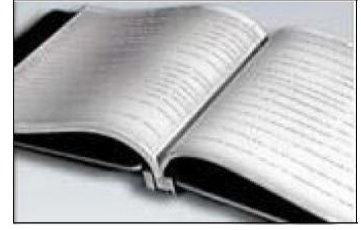
olmaktadır (Demiray, 2007). Aile içerisinde yetişirken çocukların tutum ve davranışları, hem anne ve babasını rol model almasıyla hem de ailesinin onlardan beklentileriyle şekillenmektedir.

Yapılan araştırmada ailelerin üniversite öğrenimine başlayan öğrencilerden beklentileri; iyi arkadaş seçimi yapılması, derslere çalışması ve önemsemesi ve kimseye güvenmemesi ve sırrını söylememesi konusundaki olmak üzere ilk üç sırayı oluşturmuştur. Aile faktörünün dışında bireyin toplumsallaşmasında etkili olan bir diğer grup arkadaş çevresidir. Öztürk ve Sayıl (2012)'in aktarımıyla arkadaş çevresinin bireyin yaşamına özellikle ergenlik dönemindeki etkisi bireyin ebeveyn gözetiminden uzaklaştıkça olumsuz bir takım davranışlara yönelme eğiliminin artmasından (Borawski, leverls-Lands, Lovegreen ve Trapi, 2003) kaynaklanabilir. Henüz ergenlik dönemini tamamlayamamış olan üniversite öğrencileri üniversite yaşamıyla birlikte evden uzaklaşıp yeni bir çevreyle etkileşimde bulunacaklardır. Bu çevre hiç şüphesiz ailenin kontrolünün daha az olduğu ya da kontrol edemediği bir çevredir. Bu belirsizlik aileler için bir kaygı unsuru olabilmektedir. Öğrencilerin bu yeni çevrede olumsuz bir takım davranışları kazanmalarında akran gruplarının olası olumsuz eylemlerinin etkili olabileceği düşüncesi ailelerin çocukları üzerinde daha kontrollü olmalarına ve onlardan bu konuda bir takım beklentilerinin oluşmasına sebep olabilmektedir. İyi arkadaş seçimi

yapılması konusundaki beklentilerin ilk sırayı almasının nedeni bu yönüyle açıklanabilir. Derslerini önemsemesi ve sırrını kimseye söylememesi yönündeki öğütlerin en çok verilen öğütler olması ailelerin çocuklarını olumsuz bir takım durumlardan koruma amacıyla verilmiş olabilir. Araştırma da dikkat çeken bir diğer bulgunun ailelerin çocuklarına hiç kimseye güvenmemeleri yönündeki beklentileridir; ki bu durum bazı öğrenciler tarafından bu beklentinin kendilerini olumsuz etkilediği şeklinde ifade edilmiştir. Esmer (2012)'nin yapmış olduğu “Türkiye Değerler Atlası 2012” adlı araştırmada ülkemizdeki insanların birbirine en az güvenen ülkeler arasında olduğu ve ülkeler arası sıralamasının yirmi iki yıldır değişmediğini ifade etmektedir. Yine Esmer (2012) araştırmasında ülkemizde yaşayanların; aileleri, yakınları ve bire bir tanıdıkları dışında kalan insanlara güven duymadığını vurguladığı şeklindeki sonuçlar araştırma bulgularını anlamlı kılmaktadır.¹

Genel olarak üniversite öğrenimine başlayan öğrencilerden ailelerinin beklentileri incelendiğinde ailelerin genel olarak korumacı bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bunun yanı sıra öğrencilere akademik anlamda ailelerin çok fazla bir vizyon sağlamadıkları görülmektedir. Ailelerin çocuklarından ilk defa ayrı kalacak olmalarından kaynaklanabilen

¹ (<http://www.connectedvivaki.com/2011-turkiye-degerler-arastirmasi>).

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-120 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

duygular ve Türk toplumunun sosyolojik yapısının yansımalarının bu görüşlerin oluşmasında etkili olduğu söylenebilir. Özellikle öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri, akademik anlamda yüksek lisans yapılması ve sosyal yönden kendilerini geliştirecek etkinliklere yönelmeleri konusunda çok fazla bir yöneltmenin olmaması dikkat çekicidir. Bu bulguların oluşmasında araştırmaya katılan öğrencilerin %66'sının bayan öğrencilerden oluşması, sosyo ekonomik düzey algılarının düşük olması ve anne ile babaların eğitim durumlarının ilkokul düzeyinde yığılma göstermesi ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

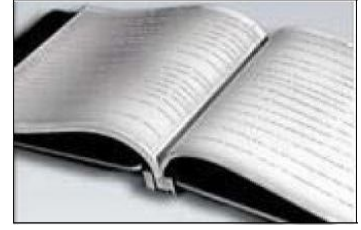
Anne ve babalar sahip oldukları alışkanlıklarının, değer yargılarının, inançlarının, benimsedikleri yaşam tarzınının aile içindeki ilişkilerle çocuklarına aktarmaktadırlar ve bu durum sadece aktarımla kalmayıp çocuklarından da kendilerinin benimsediği bu duygu, düşünce, davranış, tutum gibi yaşam tarzını benimsemelerini beklemektedirler. Ancak bu beklentiler çocuklarda kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Örneğin çocuğun başarılı olması konusundaki ailenin beklentisi düşünüldüğünde; eğer ki çocuğun kapasitesi bu konuda yeterli ise sorun olmayacaktır aksi takdirde öğrencide bir baskı unsuru olarak olumsuz bir ruh halinin oluşmasını tetikleyebilir.

Ailelerin öğrencilerden beklentilerinin öğrencilerde oluşturduğu ifade edilen olumlu etkiler, arkadaş seçimimde dikkatli

olmamı sağladı, derslere çalışma isteğimi arttırdı, kendime güvenimi arttırdı, istekleri doğrultusunda davranışlar sergilemem gerektiğini düşündüm, paramı idareli kullanıyorum, ayaklarımın üzerinde durmam gerektiği bilinci oluştu, ailemin beni düşünmesi beni mutlu etti, kendimi güvende hissettim, okula uyumum kolaylaştı, sorumluluk bilincim arttı, çevreme daha fazla dikkat etmemi sağladı, yaşama hazırladıklarına ilişkin inanç, insanları yargılamadan kabul etmemi sağladı, önemsenmek hoşuma gitti şeklinde belirtilmiştir.

Olumsuz olduğu düşünülen etkiler ise diğer insanlara karşı ön yargı ve şüphecilğe sebep oldu, sürekli olması sıklığı, derslerde başarısız olma konusunda kaygı yarattı, ailemin güvenini boşa çıkarmama korkusu yarattı, özgüven düşüşüne sebep oldu, dışarı çıkma konusunda çekingenliğe sebep oldu, derslerden soğuma, sosyal faaliyetlere katılmama eğilimi, beklentileri karşılayamama korkusu, stres, iletişim kurmada sınırlılık ve çekingenlik, aileye bağlılık özerk hareket edememe, kendi yaşamım hakkındaki kararların engellendiği düşüncesi, kendimi suçluymuşum gibi hissettirdi ve duygusal açıdan karamsarlık geliştirdi şeklinde ifade edilmiştir.

Genellikle ailelerin beklentilerinin çocuğun güvenliği, akademik başarısı ve sosyal ilişkilerine yönelik olduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç Türk toplumunun genel olarak benimsediği

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN

JEL KOD: 10-120 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

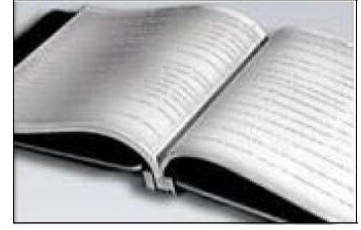
değerler ve çocuğa bakış açısından kaynaklandığı ifade edilebilir. Geleneksel değerlerin yoğunluk kazandığı Türk toplumundaki çekirdek ailede ebeveyn ve çocuk ilişkilerine bakıldığında; Batılı ailelerdeki sevgi ve esneklik dengesinin aksine; çocuğun aşırı sevgi ve kontrol çemberinde yetiştirildiği görülmektedir (Kağıtçıbaşı, 1996). Nitekim Türk toplumunda aile yaşamı süresince her zaman çocuğunun yanındadır ve çocuğundan da bunu beklemektedir. Yani Türk toplumunda çocuk ve aile arasındaki bağların kuvvetli olduğu söylenebilir. Bu durum araştırmanın sonuçlarında da görüldüğü üzere çocuklarda olumlu ve olumsuz etkilere sebep olmaktadır. Olumlu etkileri şüphesiz çocuklara olumlu katkılar sağlarken olumsuz etkilere bakıldığında diğer insanlarla ilişkilerinde, kendilerine güvende bir takım sorunlara yol açmakta, kaygı ve strese sebep olmaktadır. Aslan ve Cansever' e (2007) göre Türk toplumunda da her ne kadar, son yıllarda modern çekirdek ailede anne ve babalar çocuğun ilgi ve yetenekleriyle daha çok ilgilenseler

de hâlâ ebeveyn otoritesinin hakimiyeti, çocuğun kendini özgürce ifade edebilmesini engellemektedir. Araştırma bulguları da bunu desteklemektedir. Yürütülen araştırmada üzerinde durulması gereken değer diğer konular; ailelerin çocukların kendilerini geliştirmeleri için beklentileri konusundaki frekansın düşük olması ve karşı cinse yönelik arkadaşlık ilişkilerine ilişkin beklentilerdir. Bu görüşlerde de toplumunun değer yargılarının etkisi olduğu söylenebilir. Sonuç olarak bu araştırma ile aile ve çocuk arasındaki ilişki ve iletişim, öğretmen adaylarının yetiştiği toplumsal çevrenin tanımlanması konusunda alana katkı sağlandığı düşünülmekte olup bu sonuçlar ışığında; ailelere çocukla iletişim kurma ve isteklerini iletme konusunda aile eğitimleri verilerek desteklenmesi, ailelerin çocuklarından isteklerini ifade etmede onları baskı altına almadan yapmaları ve cesaretlendirici bir tavır sergilemelerine yönelik olarak psikolojik danışma ve rehberlik servisleri aracılığıyla bilgilendirilmeleri önerilebilir.

V.KAYNAKÇA

- Aslan,N. & Cansever,B.A.(2007).** Okuldaki sosyal etkinliklere katılımı ebeveyn-çocuk etkileşimi (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma). *Ege Eğitim Dergisi* 2007 (8)1: 113-130
- Basagm.(2010).** *TC.Başbakanlık aile ve sosyal araştırmalar genel müdürlüğü. Türkiye'de aile değerleri araştırması.* Ankara

- Borawski, E. A., Ievers-Lands, C. E., Lovegreen, L. D. ve Trapi, E. S. (2003).** Parental monitoring negotiated unsupervised time and parental trust: The role of perceived parenting practices in adolescent health risk behaviors. *Journal of Adolescent Health*, 33, 60-70.
- Demiray, U. (2007).** *Genel iletişim,* Ankara: Pegem Yayıncılık.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>

Esmer, Y. (2012). *Türkiye değerler atlası*
http://www.bahcesehir.edu.tr/haber/turkiye_degerler_atlasi_2012_adli_internet_sitesinden_01.03.2014
tarihinde indirilmiştir.

Hoşgörür, V. (2011). Eğitimin toplumsal temelleri. Ed.Özcan Demirel- Zeki Kaya. *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara:Pegem A Yayıncılık.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *Family and human development across cultures: A view from the other side*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

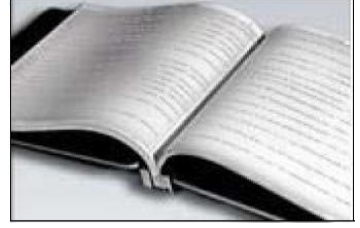
Kağıtçıbaşı, Ç. (2002). A model of family change in cultural context. In W.J. Lonner, D.L; Dinnel, S. A. Hayes, & D.N.Sattler (Eds.), *Online Readings in Psychology and Culture*. Unit 13, Chapter 1 .Retrieved May 8,2005, from <http://www.edu/culture>. Center for Cross-Cultural Research, Western Washington Un., Bellingham, Washington, USA.

Öztürk, A. & Sayıl, F.M. (2012). Ergenin arkadaşları ve uyumu ile annenin akran yönetimi davranışları arasındaki ilişkilerde annenin inançlarının aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, Haziran 2012, 27 (69), 1-16

Taylan, H. (2009). Türkiye’de köy ailesinde aile içi ilişkiler. selçuk üniversitesi. Edebiyat Fakültesi Dergisi. Sayı: 22 Sayfa: 117-138

Yenilmez, Ç. (2012). Aile ilişkileri. aile yapısı ve ilişkileri. (Ed.Çınar Yenilmez)T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2542 Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1513. Eskişehir.

Yeşildağ, E. (2010). Ailede annelik ve babalık rollerinin çocuğun kişilik gelişimine etkisi. www.sevdadanismanlik.com Erişim Tarihi: 23.02.2014

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: 10-I20 * ID:345 K:171**

<http://www.akademikbakis.org>